

KNIHA PAMÁTNÍ

(města Vsetína)

(Zápisy kronikáře M. Václavka z let 1873-1891)

Z předmluvy:

„...Od těch dob, kdy nezapomenutelný rada Hromádka předcházející řádky napsal, které skutečně zasluhují pozornosti, jelikož z nich vyzírá šlechtnost srdce, upřímná láska k městu a ku jeho povznesení jak hmotnému, tak i duševnímu, uplynulo už mnoho vody na Bečvě. Mnoho událostí přelítlo už přes Vsetín, mnoho se změnilo, mnoho se už i zvelebilo město v duchu Hromádkově. Avšak na „Památní knihu“ pozapomnělo se, nic se nezaznamenávalo v ní.

Jeť pak věcí chvalitebnou zapisovati a v paměť ukládati všeliké události, jež se sběhly v rodišti, v městě našem, aby zachovány byly i pozdním potomkům našim. Kromě toho, že je to chvalitebno zachovávat památky písemné potomkům, jesti to zajímavo pro ně, doví-li [se], *kerak* se sběhla ta neb ona událost, *kdy* se sběhla, čímž se předejde všelikým domyslům a nejistotě. Z památek písemných možno sobě konečně i obraz dosti věrný sestaviti o pokroku města v ohledu mravném i hmotném.

Na vyzvání starosty města p. Františka Krupy I. P. 1881 uvázal jsem se já Matouš Václavek, ředitel zdejší školy, vypsati důležitější události z prvních let ze „školní kroniky“ a zde je zaznamenati. Mnohé z nich ve stručnějším podání jsou obsaženy v knize: „Dějiny města Vsetína a okresu Vsackého“. Počínám rokem 1873. Kéž „Pamětní kniha“ tato i [v] budoucí časy se vede!“ (str. 28)

ROK 1873

- Dne 13. října byla otevřena pětitřídní obecná škola. Dřívější školy, katolická, ev. A. V. a ev. H. V., byly sloučeny v jednu. (str. 29)
- Dne 2. prosince bylo slaveno 25leté jubileum císaře Fr. Josefa I. Byl to den, kdy císař r. 1848 dosedl v Olomouci na rakouský trůn. Slavil se osvětlením, hudbou a bohoslužbami. Na věčnou památku tohoto jubilea založila obec fond ve prospěch chudých žáků, kteří každoročně dostávají z úroků oděv. (str. 29)

ROK 1874

- Toho roku se urodilo veliké množství trnek, takže lidé pro obírání těch trnek i polní práce zanedbali a někteří až na jaře 1875 zemáky (= brambory) vykopávali. (str. 29)

ROK 1876

- V Rakousku byly zavedeny nové metrické míry a váhy. (str. 29)

ROK 1879

- Dne 24. dubna ve čtvrtek byla okázalým způsobem slavena stříbrná svatba císaře Františka Josefa I. a císařovny Alžběty. Večer předtím bylo celé město osvětleno, nádherně se vyjímal zvláště zámek, kde bylo rozžato tři tisíce lampiček, rozličně barevných na věži, věžovém zábradlí a na římsách. Náměstí bylo ustavičně osvětlováno bengálským ohněm. U radnice před vchodem byla postavena tribuna, na níž plálo na 300 lamp kolem soch Jejich Veličenstev. Veteránský a hasičský spolek šly s pochodněmi Dolním městem, kde se shromáždily, vedle huti, Sychrovem a postavily se na náměstí před radnici. Starosta Karel Pokorný promluvil několik slov, vybízející lid, aby následující den důstojně slavil. Hudba procházela městem. Na domech byly prapory v barvách rakouských a slovanských. Na výšinách plály slavnostní ohně. Ráno se odbývaly ve všech třech kostelích slavné bohoslužby. Celý den přšelo, takže se nemohl zasadit císařský stromek (ten byl zasazen teprve 4. května v neděli na „Ohradě“). Zasazení se zúčastnila v průvodu školní mládež se svým učitelstvem a všechny spolky (veteránský, hasičský, čtenářský) – velké množství lidu. Pan nadlesní J. Bernard měl slavnostní řeč, po níž provolali všichni shromáždění třikrát slávu císaři. Pěvecký spolek zazpíval krásnou píseň a pak národní hymnu. Hrála veteránská kapela, slavnost byla ohlašována střelbou z „národního“ děla. „Kéž stromek roste a je důstojným památníkem lásky a věrnosti naší k JJ. VV. a veškeré dynastii!“ Na památku této slavnosti zakoupila obec domek Roz. Životské č. 160 za radnicí na nemocnici. (str. 29-30)

ROK 1880

- Dne 3. července byl zvolen purkmistrem p. František Krúpa, dosavadní 1. radní. Radními jsou Jan Vinkler z Dolního města, nadlesní Jan Bernard, Jan Seidl starší. (str. 31)
- Dne 4. července o čtvrt na sedm se strhl strašný víchř s deštěm, který trval ve svém největším zuření asi pět minut. Na školní budově strhl příční zeď (štít) a poválil ji na střechu vedlejšího panského domku u četnické kasárny. Poblíž hostince na „Ohradě“ vedle starého císařského stromu víchř sнесl z nově vystavěného dřevěného stavení střechu a byl zabit jí 23letý koželužský tovaryš, který pocházel z Francovy Lhoty a pracoval ve Vsetíně. Toto stavení bylo později rozebráno. Bylo vyvráceno v okolí také mnoho stromů. (str. 32)
- Ve čtvrtek dne 5. srpna přišla zrána na Bečvě taková voda, že zatopila Dolní město, také zahrada panská byla téměř celá pod vodou. Voda se pak vylila na blízká pole, kde bylo ještě nepořádkaté obilí, a to buď zaplavila, nebo odnesla a odnesla také to, co už bylo ve snopech. Stalo se to následkem silných dešťů, které začaly od 2. srpna odpoledne, a průtrží mračen. Během téhož dne voda opadla. Voda vnikla do nízkých domů a do sklepů. Téhož dne byly zaplaveny Krásno, Rožnov, Hranice a Mor. Ostrava. Bylo nadělánno hodně škod, padly i některé lidské životy za obětí. Na Bečvě bylo strháno mnoho mostů jak u Vsetína, tak i jinde. (str. 32)
- Dne 12. srpna byla povodeň v Hošťálkové, Ratiboři, v Jablůnce a v Przně. V Hošťálkové a Ratiboři byly strženy mosty. (str. 32)

- V sobotu dne 28. srpna o půl šesté zemřel revident vsetínského statku Rudolf Diessel na srdeční mrtvici (na nemoc srdce trpěl několik let). Měl 66 let, na vsetínském panství byl 34 let. Pocházel z Čech. Za majitele Wachtlera byl nějaký čas i plnomocným správcem panství. Patřil mu mlýn na Dolním městě, který dostal s první paní, rozenou Strnadlovou, a pak i vedlejší pěkný dům, který si sám vystavil (za mlýnským potokem č. 2). Dlouhá léta býval v obecním výboru. (str. 33)

- Dne 31. prosince bylo *všeobecné sčítání lidu*. Ten den byl vzat za základ sčítání. Kolik osob totiž toho dne v nějakém domě, ty všechny se počítaly, domácí i cizí. Totéž platilo i o dobytku. Sčítání samo se však provedlo během měsíce ledna a února 1881. Podle toho má Vsetín **domovních čísel 622**. Přítomných osob mužských 2192, ženských 2393, **celkem 4585 duší**. Z toho svobodných mužských 1347, ženatých mužských 979, vdovců 48, celkem 2192. Svobodných ženských 1376, vdaných ženských 807, vdov 210, celkem 2393. Dne náboženství 2758 katolíků, 865 evangelíků helvetského vyznání, 851 evangelíků augšpurského vyznání, 111 židů, celkem 4585 duší. Dle obcovací řeči 4278 Čechů, 187 Němců, 120 cizích, u kterých se obcovací jazyk neudal, poněvadž nepatří do zemí zastoupených říšskou radou, dohromady tedy opět 4585 duší. Příslušných do Vsetína 1350 mužů, 1501 žen, celkem 2851 duší. Cizích, a to do obcí: na Moravě 663 mužů a 707 žen, do Čech 86 mužů a 97 žen, do Slezska 16 mužů a 14 žen, do Haliče 3 muži a 1 žena, do Dolních Rakous 10 mužů a 10 žen, do Horních Rakous 2 muži a 5 žen, do Uher 54 mužů a 53 žen, do Pruska 7 mužů a 4 ženy, do Wirtensberska 1 žena a do Belgie 1 muž. Celkem tedy **1734 cizích osob**. Číst a psát umí 1369 mužů a 1322 žen, dohromady 2691 osob. Pouze číst umí 128 mužů a 285 žen, dohromady 413 osob. Negramotných 695 mužů a 786 žen, tedy 1481 osob. Následující vadou jsou stížení: slepí na obě oči 3 muži a 4 ženy, hluchoněmí 3 muži a 1 žena, choromyslný 1 muž, „blbí“ 15 mužů a 1 žena, dohromady 25 osob. Domácí zvířata: 103 koně – 41 majitelů, 925 kusů hovězího dobytka – 336 majitelů, 79 koz – 56 majitelů, 468 ovcí – 61 majitelů, 143 prasat – 131 majitelů, 163 úlů včel – 41 majitelů. – Od posledního sčítání lidu (1869) přibýlo ve Vsetíně **879 osob**. (str. 34-35)

- *Sčítání lidu*: Polní hospodářství provozuje 208 mužů a 17 žen, 63 z nich mají za vedlejší výživu obchod. Členů rodin a jiných v domácím hospodářství žijících osob bez zvláštní výživy je 935 mužů a 1754 žen. Obchodníků je 30 mužů a 5 žen, z těch má vedlejší výživu v polním hospodářství 9 osob. Průmyslníků a živnostníků je 120 mužů a 5 žen, z nich má vedlejší výživu v polním hospodářství 54, v řemesle 11 osob. **Dělníků je vůbec 652 mužů a 342 žen**. (str. 36)

ROK 1881

- Slavnost sňatku Jeho c. k. Výsosti korunního prince Rudolfa s Její hr. Výsostí belgickou princeznou Štěpánkou 10. 5. 1881. V předvečer slavnostního dne v pondělí se okrašlovaly domy prapory barev císařských, belgických, zemských i slovanských. Večer bylo celé město osvětleno. Hasičský a veteránský spolek s hudbou v čele uspořádaly průvod pochodňový, který vyšel z Dolního města, šel přes most kolem huti, Sychrovem na náměstí před radnicí, kde se zatím všechno vsetínské obyvatelstvo shromáždilo. Před radnicí se zmíněné spolky postavily do půlkruhu, načež starosta František Krúpa krátce promluvil o významu zítřejšího dne. Pak zazpíval pěvecký spolek, řízený c. k. kancelistou Jos. Schmidtem, slavnostní sbor, po jehož ukončení přednesl krátkou řeč MUDr. Jos. Svoboda, vybrav si heslo: Bella gurant alii, tu, felix Austria nube (Ať jiní vedou války, ty, šťastné Rakousko,

uzavíraj sňatky)! Pak zazpíval pěvecký spolek ještě belgickou a rakouskou hymnu. Chvillemi bylo náměstí osvětlováno bengálským ohněm. Obecenstvo provolalo slávu a rozešlo se, aby si prohlíželo osvětlení, transparenty se vkusnými nápisy a obraz prince Rudolfa a princezny Štěpánky. Hudba procházela městem, všude se jevilo nadšení a nelíčená radost. Škoda, že bylo sychravé počasí a že vítr překazil osvětlení věže zámecké. – V úterý 10. května ráno bylo o 5 hod. ráno čepobití. (...) Po celý den byly ve městě zavřeny krámy a den byl svěcen jako církevní svátek. Škoda, že bylo nebe zatažené a že byl mrazivý vítr. Proto se nekonala odpoledne „národní slavnost“ v Lázkách, která byla na programu toho dne. (str. 37-38)

- Dne 2. června ve čtvrtek o 12. hod. odpoledne se zastřelil zdejší ředitel statku Lucian Cauwel v zámku (v „černém pokoji“, v I. patře, v rohu proti radnici). Střelil se kulkou do hlavy a okamžitě byl mrtev. Byl rodem Belgičan (*1849 Gent), ředitelem byl od r. 1873 po svém otci Benediktu. Byl to hodný člověk a vyznačoval se jako přísný katolík. Za pohnutku se udává porušený duševní stav. Přílišné duševní namáhání jej uvrhlo do nemoci již na podzim předešlého roku. V této nemoci požádal začátkem t. r. (1881) o ruku slečny Betty Mertenovy, dcery zdejšího c. k. listovního Ant. Mertena, avšak před velikonoce své zasnoubení zrušil, prohlásiv, že se nemůže ženit. Rodiče nevěsty se rmoutili, nevěsta odjela pryč. Každý ředitelův čin odsuzoval, aniž by věděl pravou příčinu. To ho velmi hnětlo a přispělo k jeho duševní chorobě. Dne 2. června měla nevěsta přijet zpět, avšak ředitel si ji netroufal spatřit a v zoufalství spáchal sebevraždu. V kapse mu našli růženec. Slavný pohřeb se konal 4. června. Pokoj budiž popelu jeho! (str. 38-39)

- Dne 24. června v pátek navštívil město moravský místodržitel svob. pán z Korb-Weidenheimu, aby ohledal poříčí Bečvy. Přijel od Meziříčí o půl 11 hod. dopoledne, slezl u Hesingra a v doprovodu obecního zastupitelstva šel dolní zahradou, kde si prohlížel lesní školku. Pak odešel do zámku, vystoupil na balkon a díval se na náměstí. Po 12 hod. odjel do Hovězí a Halenkova, načež o půl 4 hod. Odpoledne odjel do Branek u Meziříčí. Nenavštívil ani obecní kancelář, ani školy a nepřijal žádné deputace. Chtěl shlédnout jedině škodlivost řeky Bečvy, rozvodní-li se. Předtím prohlížel říčku Ostravici a Rožnovskou Bečvu. (str. 39-40)

- Začátkem měsíce srpna začali evangelíci augšpurského vyznání stavět věž. Základní kámen byl položen slavnostně dne 28. srpna. Kostel sám se přiměřeně zvýší. Dne 13. října ve čtvrtek, v den stoletého jubilea tolerančního patentu, dávala se na nově postavenou věž evangelického kostela báně a na ni kříž. Do báně mezi jinými spisy daly se také „Dějiny města Vsetína“. Stavitelem u téhož kostela je Michal Urbánek, vsetínský rodák (1849), bytem v Dohnani u Púchova. Jeho otec Michal byl do r. 1865 ve Vsetíně a postavil mnoho pěkných domů ve Vsetíně a též několik kostelů evangelických v okrese a jinde. Zemřel v Dohnani r. 1873. (R. 1882 v létě přestěhoval se Urbánek na Vsetín.) (str. 40)

- Za starosty Františka Krúpy byla [v roce 1881] dlážděna jedna část náměstí mezi sv. Janem a P. Marií naproti podomí a též kousek ulice na Jasence naproti kováři Jaroškovi. Dláždění stálo 271 zl. 2 kr. – V témž roce [1881] rozšířena byla cesta ke hřbitovu. Byla vykoupěna stodola Esteřákova, která hned u začátku cesty naproti Karla Pokorného domu stála a patřila evangelické církvi helvetského vyznání, od obce za 300 zl. a zbořena. Cesta byla urovnána a podél ní v břehu vedle zahrady seniora Opočenského, byla vystavěna zeď Jakubem Vránou obecním nákladem 353 zl. 55 kr. – V témž roce byla založena obecná matrika pro příslušníky města Vsetína,

sestavající ze tří knih, k nimž byly přidány dvě knihy se seznamem jmen podle abecedního pořádku. (str. 44)

ROK 1882

- Dne 20. ledna zemřel Josef Bubela st. (Lázkovský), dříve purkmistr města Vsetína, v 64. roce svého života. Byl slavnostně pohřben za velké účasti občanů v neděli 22. ledna. (str. 41)
- Dne 28. ledna zavítal na Vsetín MUDr. Fr. Sova, jenž vedle MUDr. Jos. Svobody bude druhým městským lékařem. Byl předtím lékařem v nemocnici v Brně. (str. 41)
- V měsíci dubnu (15.) byla zřízena ředitelstvím vsetínského panství (p. řed. Benediktem Cauwelem) košařská (= košíkářská) škola. Místnosti pro ni vykázány jsou v zámku, v přízemí vlevo. Vrboví od panství rovněž mnoho vysázeno u dolní zahrady podél Bečvy a pak v Semetíně. (str. 42)
- Dne 29. května ve svatodušní pondělí zemřel Jan Kratochvíl, někdejší starosta města (1861-64), správce kontribučního fondu a předseda silničního výboru, ve věku 76 let. Zesnulý dobyl si o město Vsetín mnoho zásluh. (str. 42)
- V pondělí a v úterý dne 12. a 13. června udílel ve Vsetíně svátost sv. biřmování světící biskup p. hrabě Belrupt. Předtím v měsíci květnu byl krásně opraven vnitřek katolického kostela. Obraz na hlavním oltáři v ceně sto zlatých maloval jičínský malíř Ignác Berger. (str. 43)
- Dne 29. října dovezly se slavnostně zvony do Vsetína pro evangelický kostel augšpurského vyznání. Větší (přes 7 tisíc zl. gr.) se jmenuje „Jubileum“, druhý (přes 4 tis. zl. gr.) „Budíček“ a třetí nejmenší je „umíráček“. Dne 1. listopadu o 3 hod. odpol. se jimi začalo zvonit. (str. 43)
- Obcí byl zřízen vodovod z Jabloňového; vlastně je zlepšen. Dřívější dřevěné trouby byly odstraněny a nahrazeny železnými, počínajíc od nejvyšší studně. Roury pocházejí ze železáren knížete Salma v Blansku a stály i s dovozem 728 zl. 2 kr., nádenická práce stála 60 zl. 24 kr., dohromady tedy náklad obnáší 1331 zl. 26 kr. Tím způsobem se udržuje stálá voda v kašně na náměstí. (str. 44-45)

ROK 1883

- V neděli dne 26. srpna byla na Vsetíně krásná a vzácná slavnost. Císař František Josef udělil nadlesnímu J. Bernardovi zlatý záslužný kříž s korunou za zásluhy, které si získal zalesňováním strání a holých vrchů na Vsetínsku. Zároveň dostali stříbrný záslužný kříž Jan Golaň, starosta z Roketnice (= Rokytnice), Josef Bělíček, starosta ze Seninky, a Josef Dušek, rolník ze Lhoty u Liptála. Každý p. Bernardovi přál ocenění jeho práce z nejvyšších míst. (str. 46)
- V neděli dne 2. září se narodila vznešeným korunním manželům princezna. Zpráva se dostala na Vsetín o půl desáté dopoledne. Ihned byly všechny veřejné a mnoho soukromých domů opatřeny prapory v císařských, belgických a slovanských barvách. Večer bylo město osvětleno, veteránský a hasičský spolek uspořádaly pochodňový průvod. Ráno 3. září byly ve třech kostelích konány bohoslužby. (str. 48)

ROK 1884

- Slavná obec podala žádost k vys. c. k. zemské školní radě o subvenci na stavbu školy ve výši 10 tisíc zl. r. č. – Bylo zavedeno nové číslování domů a město bylo rozděleno na následující okresy: I. – Horní město, Sychrov, Dolní Jasenka a Hrbová, II. – Dolní město se Svárovem a se Štěpánskou ulicí, III. – Poschlá, Semetín (vsetínská strana), IV. – Vesník, Bobrky, V. – Jasenice i s hutí a VI. – Semetín (ratibořská strana). – Číslování bylo schváleno c. k. krajským soudem v Novém Jičíně a c. k. okr. hejtmánstvím ve Val. Meziříčí. – Studně za zámekem, která měla okov s řetězem, byla proměněna v pumpu nákladem 160 zl. r. č. Její hloubka je 12 m. – Evangelická část hřbitova byla podle příkladu katolické části srovnána a ohrazena. Vzezření hřbitova je nyní pěkné. (str. 50-51)

- Dne 4. července byla volba do zemského sněmu. Kandidátem národní strany byl Karel Bubela, obchodník dřívím, syn Josefa Bubely st. (Lázkovského), někdejšího vsetínského starosty. Německá strana tentokrát nepostavila žádného kandidáta a nevolila. Po 12 let zastupoval Vsetín a jiná města s ním spojená (Holešov, Bystřice, Meziříčí, Kelč, Zlín) August Thonet, továrník, který však chodíval do sněmovních sezení málo a ničím městu neprospíval. Při řečené volbě v Holešově, kde se odehrávala, obdržel K. Bubela z oprávněných voličů (270) holešovských 143 hlasů, (125) bystřických 49 hlasů, (122) vsetínských 75 hlasů, (190) meziříčských 102 hlasů, (146) keleckých 119 hlasů, (98) zlínských 72 hlasů, dohromady tedy z 951 voličů 560 hlasů. Tím byl jednohlasně zvolen. K. Bubela je velmi vzdělaný muž a lze plným právem očekávat, že bude náležitým zastáncem a hájitelem práv lidu. Volba platí na 6 let. Za venkovské obce hejtmánství valašsko-mezíříčského byl opět zvolen 30. června ThDr. Fr. Srbecký, děkan a farář v Meziříčí. Dříve byl JUDr. Alois Mikyška, advokát v Meziříčí. Vsetínští voliči byli po svém návratu 4. 7. večer z Holešova radostně a slavnostně obyvatelstvem uvítáni. (str. 52)

- V jarmareční pondělí dne 22. září vyhořely stodoly u huti, celkem 22, 23. neshořela, protože byla krytá břidlicí. Jelikož byl velký vítr a velké, ustavičné sucho. Vody bylo málo, a proto spolky hasičské nemohly stodoly zachránit. (str. 53)

- Dne 7. prosince byla volba starosty a byl opět zvolen František Krúpa. Radními jsou Jan Bubela z Jasenky, Jan Vinkler z Dolního města, Jan Daněk a Dědic z Horního města. (str. 54)

- Přes léto se překlenuval potok, vytékající z Jabloňového. Práci vykonal stavitel Michal Urbánek. Zároveň byla prohloubena studně „Vinklerka“ a pumpa nová (z litiny) byla zasazena. Rovněž byla spravena studně naproti domu Karla Pokorného a novým čerpadlem se opatřila. Nad ní byla upravena nová cesta k ev. kostelu se zábradlím. Všechno to jsou přípravné práce k nové školní budově. Tyto práce stály letos osm tisíc 33 zl. – Letošního roku si Karel Bubela, zemský poslanec, vystavěl pěkný, ba nádherný dům. Vedle něho je postaven rovněž nový dům, v němž budou míti Bubelové své kanceláře. (str. 54)

ROK 1885

- Dne 1. dubna přijela z Meziříčí do Vsetína ponejprv lokomotiva (šutrovka). Před Štěpánskou ulicí, kde zůstala stát, poněvadž nebylo ještě náležitě upraveno nádraží, byl velký shon lidí. Bylo to před polednem. Dráha se začala stavět v dubnu loňského roku a do dubna t. r. byla až na šutrování hotová. (str. 55)

- Za venkovské obce hejtmánství Val. Meziříčského, Uher. Brodského, Místeckého

atd. byl zvolen dne 2. června rovněž dosavadní poslanec Dr. Al. Mikyška, advokát v Meziříčí, proti lékárníku Seichertovi z Rožnova. (str. 56-57)

- Dne 5. června se odbývala volba poslance do říšské rady. Se Vsetínem volila města Holešov, Bystřice, Kelč, Zlín, Klobouky, Vizovice, Meziříčí, Přerov, Kojetín, Hulín a Tovačov. Volba se konala zvlášť v každém městě. Ze Vsetína se zúčastnilo z 265 voličů celkem 185, kteří jednohlasně zvolili dosavadního poslance P. Ignáce Wurma, čestného kanovníka a vikáře při hlavním chrámě v Olomouci. Ze všech měst dostal Wurm 1499 hlasů, protikandidát zem. archivář Vincenc Brandl 588 hlasů, Dr. Chleborád 9 hl. Volba platí na 6 let a tentokrát volili i ti, kteří platí 5 zl. daně. Německá strana se voleb nezúčastnila. (str. 56)

- Ve středu 1. července byla otevřena železnice z Meziříčí (Krásna) do Vsetína. *) První vlak přijel s osobami o 11. hod. dopoledne. Oficiální uvítání nebylo, jelikož oficiální oznámení nebylo společností obci vsetínské sděleno. Odpoledne jelo přes 40 Vsacanů do Meziříčí, načež se večer zase vrátili. Po 25letých tužbách je tedy Vsetín spojen se světem. (str. 57)

- Josef Kohn, šéf firmy Jakub a Josef Kohn ve Vsetíně, zemřel ve Vídni dne 17. září a odkázal poslední vůlí svou chudým ze Vsetína 500 zl. r. č. s tou podmínkou, aby tento obnos byl uložen ve spořitelně a aby úroky v úmrtní den J. Kohna byly rozděleny bez rozdílu náboženství. (str. 58)

- Thonetova firma spojila svou továrnu ve Vsetíně s Halenkovem telefonem v měsíci listopadu. – Daň z lihovin vynesla 6589 zl. – Na Dolním městě byla udělána stoka od Hermanovy studně až do Bečvy (před Glesingrovým hostincem), a to nákladem 300 zl. r. č. – Obec měla příjem 12 034 zl. 40 kr. a vydání 18 664 zl. 40 kr. – schodek 6630 [zl.], který se přirážkami (40%) uhradil. Dolní město mělo příjem 410 zl. 21 kr. a vydání 410 zl. 21 kr. (str. 59)

- Dřevařská firma „Eisler a spol.“ si vystavěla parní pilu u nádraží. Za Thonetovou továrnou byly vystavěny úhledné domky pro 14 rodin dělníků, továrna sama byla úhledněji upravena a přestavěna. S Kohnovou továrnou rovněž každý rok přibývá dělnických domků. Vtip lidský praví tam „na Měrově“. (str. 58)

ROK 1886

- Měsíc březen ustavičně zimavý, dne 24. března bylo ještě všude dosti sněhu, zvlášť na rovinách na Hané. Tak tuhou a dlouhou zimu nikdo nepamatuje. Podobná prý byla r. 1845 a v minulém století r. 1785, kdy ještě o sv. Duchu bylo velmi chladno a následek toho neúroda a dražota. – Dělnictvo ve městech nemá práci, nemůže nic stavět a jiné stavby venku konat, rolníci nemohou orat a zasévat. (str. 59)

- Ředitelem vsetínského statku je od měsíce června t. r. pan Eduard Kervyn. Dřívější ředitel p. Benedikt Cauwel odebral se na výslužbu do Vídně, kde jeho dcera Marie má obchod se šněrovačkami (Seilerstätte, I, č. 7). P. Cauwel byl velmi hodný pán, Čechům dosti příznivý. Učil se dvě zimy česky s M. Václavkem, byl čestným „údem“ Snahy. Pěstoval a seznamoval se i s jinými slovanskými jazyky – polštinou, chorvatštinou, srbštinou a slovinštinou. Mimo svou mateřštinu (francouzština-vlámština) znal také anglicky, italsky, španělsky a portugalsky. Původně byl učitelem ve Francii a pak vychovatelem u Kervynů. Jako ředitel [statku] měl 6 tisíc zl. ročně. (str. 65)

- Téhož dne [14. července] byl uspořádán učiteli školní mládeže, opět po mnoha letech, velkolepý výlet na „Bečevnu“, jehož se zúčastnil skoro celý Vsetín. (str. 61)
- Veliká, strašná bouře zuřila dne 21. [července] večer a v noci. Blesk a rachot hromu téměř neustával, bylo zrovna boží dopuštění. O 10. hodině udeřil hrom do „Maštalisk“, přímo do světnice kasíra Vil. Fernanda. Sjel stropem do pohovky vedle okna postavené a pak do přízemí (konírny). Naštěstí nikomu z lidí neublížil, jedině nad míru je poděsil. Rovněž nezapálil, jedině smetí, které bylo na půdě. Ale byla hned pomoc po ruce (hasiči) a bylo vše v zárodku udušeno. Vedle této půdy bylo seno. Avšak hrozné neštěstí bylo jinde, v obcích: Leskovci, Zděchově, Polance, Kateřinicích, ve Lhotě, kde více méně kroupy řádily a obilí i trnky na stromech úplně zničily. Byl velký nárek a bědování veliké, zvláště ve dvou prvně jmenovaných obcích. Za několik dní se mělo žít obilí, které většinou letos pěkně stálo a najednou taková strašná pohroma. Lidé jsou hotoví žebráci. Zajisté se jich ujme nejen země, ale i stát! (*In margine*: Leskovec dostal od císaře 600 zl., Zděchovu dal císař 400 zl.) (str. 61-62)
- Jeho Veličenstvo císař František Josef I. ráčil [v září 1886] darovat krupobitím poškozeným obcím Leskovci 600 zl. r. č. a Zděchovu 400 zl. r. č. ze své soukromé pokladny. (str. 63)
- Dne 15. listopadu zemřel 73letý MUDr. Josef Dietrich ve Štýrském Hradci, jenž od r. 1837 do r. 1878 byl ve Vsetíně zámeckým (panským) lékařem. Byl svobodný a zámožný. Měl velkou praxi ve Vsetíně a mezi lidmi byl oblíbený zvláště proto, že nebyl drahý. Byl rodákem z Prahy. (str. 64)
- Roku 1885 a 1886 (konec července až zač. října) prodléval na Vsacku Adolf Liebschner, akademický malíř a učitel kreslení na pražské polytechnice, aby studoval valašské typy ke svým obrazům. M. Václavek jej v r. 1885 provázal ve Vsetíně i po pasekách, kde si dělal kontury a skici osob. Výsledkem jeho zdejších studií z r. 1885 byl krásný obraz „Valašská svatba“. V r. 1886 byl tento obraz v Meziříčí v měsíci srpnu jím vystaven v národní škole a vzbudil všeobecný obdiv a přání u všech vlastenců, aby byl obraz Valašsku zachován, zakoupen (za mírnou cenu asi 300 zl.), aby mohl krásně nedávno založené muzeum ve Val. Meziříčí. Avšak potřebná suma se k zakoupení nemohla sehnat. Autor uvádí informaci o tom, že obraz byl zakoupen americkým mecenášem Dr. Lorisem z Philadelfie a že je na cestě do Ameriky. „Toť opět jeden obrázek naší národní statečnosti. Zde obraz, ač delší dobu vystaven byl a přes veškeré namáhání naší redakce (t. j. knihkupce Frant. Vaňka) nemohl nalézt mecenáše, musel jako jiná umělecká díla našich mistrů putovati do ciziny. Pak se pořád mluví o podporování umění! K tomu netřeba více slov!! [Valašské Hlasy, č. 1, r. III, 1. 10. 1887] (str. 75-76)

ROK 1887

- V neděli a v pondělí [14.-15. srpna] byla velká slavnost městských hasičů ve Vsetíně. Slavili desetileté jubileum svého založení, čímž si vymohli, aby se konal třetí sjezd hasičských delegátů z celé Moravy ve Vsetíně. Dne 14. srpna konali shromáždění hasiči svůj sjezd, v pondělí (15. 8.) pak byla vlastní slavnost hasičů našich. Byly zde zastoupeny hasičské jednoty zejména z Meziříčí, Rožnova, Vizovic, Klobouk, Zlína, Malenovic, z Hulína, Holešova, Příbora, Kojetína, Tišnova, Vracova aj. Město bylo vyzdobeno nádherně a slavnostně prapory v národních a rakouských barvách, ověnceno a zvláště most byl okrášlen slavnostními stožáry, chvojím a

prapory. Znamenitě se vydařily zábavy, tanec, koncert ve „Snaze“, v Lázkách a na výletě pod Poschlou. Obě kapely, Thonetova a Kohnova, pak národní s cimbálem, basou aj., liptálské bandérium valašské (vsetínští měšťanští synkové), děvčata městská a slečny v národním kroji na výletě obsluhovaly, prodávaly občerstvení aj. V pondělí byl velkolepý průvod všech spolků (dopoledne) ze Štěpánské ulice na Horní město před okrášlenou radnicí, v poledne banket ve „Snaze“ atd. Vsetín se tak ukázal i cizíně, jak v národním ohledu kráčí statně vpřed. Před radnicí řečnil i poslanec Karel Bubela a velmi krásně o hasičství vůbec. Při banketu pronesl zdravici opět ev. farář Samuel Jurenka, osvědčený politický řečník. Těm měšťanům, kteří nepřetržitě po deset let byli hasiči, připjal starosta Frant. Krúpa před radnicí pamětní medaile. Velitelem [hasičů] je Josef Pokorný, mladý a čilý kupec, místovelitelem učitel Jan Buják. (str. 70-71)

- V neděli dne 28. srpna odpoledne stihlo velké neštěstí město Vizovice. Po 2. hod. odpoledne tam vypukl oheň, který strávil celé město (všechny domy a domky kolem náměstí a pak ulici a domy od Vsetína), a to 130 domů, 84 stodol (plných obilí), 104 chlévy, 22 skladišť aj. Škoda na 700 000 zl. r. č. Všechno shořelo až do základů, lidé většinou zůstali ožebračení, bez oděvu, bez chleba. Po celé zemi všeobecná soustrast a sbírky. Ve Vsetíně se sebralo na 1200 zl. r. č. na penězích, mnoho se pak darovalo na šatstvu, chlebě aj. Na mnohých místech se pořádají zábavy v jejich prospěch, ve Vsetíně hráli v jejich prospěch ochotníci se studenty divadlo dne 25. září. (str. 72)

ROK 1888

- Po celý květen se dovážel písek na stavenišť nové školní budovy, hasilo se vápno. Začátkem června se stavenišť upravuje, odváží se hlína a vůbec se konají přípravné práce. Stavitelé Zeman a Kloss mají letos budovu zastřešit a příští rok upravit vnitřek, aby se pak po prázdninách začalo v ní vyučovat. Vydání na letošní rok je prelimitováno místní školní radou, případně obecním zastupitelstvem na 42 000 zl., k čemuž musí obec vypůjčit 18 000 zl. Veškerá stavba, úprava budovy, školní zahrady atd. byla přibližně vypočtena v zasedání místní školní rady na 87 000 zl. Stavitelé z rozpočtu na samotnou budovu slevili 10 % (z 63 322 zl. na 56 999 zl.). (str. 82)

- Červen 1888: Na trávníku za Kohnovou továrnou se staví nové jatky a židovský hřbitov. Stavitelem obojího je Jakub Vrána, který se po několikaletém pobytu ve Vsetíně na jaře odstěhoval do Opavy, ale řečené stavby převzal, než se odstěhoval. Thonetové stavějí železniční most hned vedle nových jatek, aby své zboží z továrny mohli přímo po odbočce na nádraží dovážet. Zároveň přistavují opět několik domků podél silnice k Lázkám pro své dělníky. Staví je Michal Urbánek. (str. 82)

- Dne 28. m. července se sešel nově zvolený obecní výbor v počtu 30 členů a zvolil starostou opět p. Frant. Krúpu. Náhradníky jsou Daněk, Jan Bubela st., Josef Černocký hostinský (polic. komisařem), Jan Vinkler z Dolního města. Ve výboru jsou tentokrát na základě kompromisu, uzavřeného mezi Horním a Dolním městem, p. Karel Bubela, zemský poslanec, Josef Bubela, jeho bratr a místopředseda školní rady. (str. 83)

- V měsíci srpnu byla podána obecním zastupitelstvem prosba prostřednictvím c. k. okr. hejtmanství a c. k. místodržitelství k Jeho Veličenstvu císaři Fr. Josefu I., aby se vzhledem k císařskému jubileu nově vystavěná škola ve Vsetíně směla nazývat

„Školou císaře Františka Josefa Prvního“. U příležitosti kladení základního kamene ke školní budově a oslav 40letého panování císaře byl zvolen obecním zastupitelstvem zvláštní „Slavnostní výbor“, mající 20 členů, jehož předsedou je Felix Kohn a náměstkem Karel Bubela; výbor se rozdělil (a přibral ještě jiné osobnosti) na odbory finanční, poradatelský a redakční. Matouši Václavkovi, místopředsedovi redakčního odboru, bylo uloženo sepsat „Pamětní listinu“, která přijde do základního kamene, pěkně opsaná. K ní se přiloží „Dějiny města Vsetína“ a „Náš císař Pán František Josef První“, obě knihy od M. Václavka. V sezení celého výboru bylo dne 25. srpna usneseno, aby byla slavnost uspořádána dne 8. a 9. září. (str. 84)

- *Slavnost 40letého jubilea Jeho Veličenstva a položení zákl. kamene k měšťanské škole.* V sobotu a v neděli dne 8. a 9. září odšlo se město Vsetín slavnostním rouchem. Byla oslavována památka 40letého panování císaře Fr. Josefa I. a položen základní kámen k nové budově měšťanské školy. (str. 90-93)

- *Jubileum seniora K. Opočenského.* Dne 11. září (v úterý) slavil evangelický farář a senior Karel Opočenský své padesáté jubileum jakožto farář ev. helv. vyzn. ve Vsetíně, kam přišel 9. února 1838. (...) Opočenský je zasloužilý pán, který v dřívějších letech stál téměř v čele pokročilého občanstva ve Vsetíně. V letech 1850-1877 byl v obecním výboře (= výboru), dlouhá léta předsedou občanské „Besedy“ a záložny a od r. 1874 až do letošního července (1888) byl přisedícím c. k. okr. školní rady jako zástupce ev. helv., v níž velmi mnoho svou radou pro zvelebení školství v okrese Vsetín přispěl. Měl četnou rodinu, kterou má celou zaopatřenou, pečlivě se postaral o její vzdělání. Tři synové jsou faráři (dva na Moravě, jeden v Čechách), dcery jsou provdány za faráře. Dva již vystudovaní synové zemřeli. (Pozn.: V oněch 50 letech pokřtil 6131 dítek, konfirmoval 3062 dětí, oddal 1367 párů a pohřbil 5444 lidí.) (str. 94)

- V sobotu dne 13. října uspořádal proslavený virtuos na housle František Ondříček, c. k. komorní virtuos, ve vzdělávacím spolku „Snaze“ koncert, při němž spoluúčinkovali jeho paní Ondříčková-Hlaváčková a hudební skladatel Karel Weiss. Ondříček hrál na housle a Weiss ho doprovázel na pianě. Pí Ondříčková zpívala některé národní písně. Návštěva koncertu byla slušná, Ondříčkovy výkony byly mistrovské. Všude, kde v Čechách a na Moravě, ano i ve velikých městech evropských, koncertoval, slavil pravé triumfy! Za večer se mu zaplatil honorář 150 zl. (str. 94)

- Stavba školy si vyžádala bohužel svou oběť. Dne 24. října spadl z lešení hořejšího (vnitřního) patra a svou nepozorností se zabil nádeník, jistý Zapalač z Hrozenkova. – Dne 30. října se začal dávat na novou školu krov, ačkoliv nad záchody ještě II. poschodí není, bude však dne 3. listopadu hotovo. Zbývá jen několik pěkných dní. (str. 96)

- Dne 28. října byla otevřena vlárská dráha, vedoucí z Uh. Brodu přes Vlárský průsmyk do Teplé (u Trenčína). Je jednak pokračováním moravské transversálky, jednak spojovací drahou od stanice Vlára do Teplé. Železniční stanice na moravské straně jsou: Uh. Brod, Újezd (= Újezdec) u Luhačovic, Nezdenice, Bojkovice, Pitín, Hrádek, Bohuslavice na Vláře, Bilnice-Brumov, Vlára (průsmyk), zastávka v Záhořovicích (= Záhorovice). V Uhrách jsou stanice: Srní, Nemšová a Teplá (Teplice-Trenčín). Je to velmi důležité spojení Moravy s Uhrami i Čech se Slovenskem. Z Prahy je možno být v Teplé za 9-10 hodin, z Brna asi za 5 hodin. Pro severovýchodní Moravu bude velkou výhodou, až se ze Vsetína dostaví dráha do

Brumova. Vlárská dráha je vystavěna „Rak.-uher. společností státní dráhy“. (str. 95)

- *J. Bubela daroval svůj herbář „přírodovědnému klubu“ v Praze.* Listopad 1888: Vsetínský rodák Jan Bubela ml. (Lázkovský), který se těší v hudebním světě dobré pověsti jako hudební skladatel a mezi botaniky jako dovedný znalec a sběratel bylin, daroval v létě t. r. svůj velkolepý herbář čili sbírku sušených rostlin, 150 silných svazků, „klubu přírodovědnému“ v Praze, za což byl ve valné hromadě téhož klubu dne 21. října jmenován čestným členem. V téže schůzi za předsednictví univ. prof. Dr. A. Friče přednášel prof. Dr. Velenovský o velkolepém Bubelově daru. S nadšením bylo přijato Bubelovo přání, aby byl jeho herbář co nejpřístupnější, aby se ho co nejvíce používalo. Místnost v Klementinu, kde je tato sbírka uložena, ponese jméno „Herbář Jana Bubely“. Od M. Václavka je podán krátký životopis J. Bubely (* 2. 2. 1855) – *Dodatečná poznámka:* V Praze studoval reálku a obchodní akademii. Zemřel 17. dubna 1889 ve Vsetíně. Velkolepý pohřeb na Velký pátek! (str. 96-97)

- Den 2. prosince, kdy připadlo jubileum 40letého panování J. Vel. Císaře Pána, nebylo na Vsetíně, jakož i jinde nijak oslaven. Jen v kostelích bylo císaře vzpomenuť s přáním, aby se dožil ještě dlouhého věku. Císař sám si nepřál výslovně hlučných oslav, zato však, aby bylo pamatováno na chudinu, aby se zakládaly humanitní ústavy i jiné věci, sloužící dobru a hmotnému i duševnímu (= duchovnímu) prospěchu, aby se hledělo. A tak skutečně tohoto roku zakládala města chudobince, sirotčince, školy a jiné ústavy, které budou zdobeny jménem císaře Františka Josefa I. U nás ve Vsetíně bude jméno zdobit občanskou školu. – Kromě toho občanská záložna založila studijní nadaci na památku císařského jubilea, a to tisíc zl. r. č. Obnos, vyplývající z ročních úroků, obdrží hodný a pilný studující ze Vsetína nebo vsetínského okresu, který bude studovat na gymnasiu ve Val. Meziříčí. Prvním studujícím, který tento obnos dostane, je Josef Válek ze Vsetína, velmi nadaný mladík, žák VII. třídy gymnasiální v Meziříčí. (str. 98)

ROK 1889

- Dne 5. února si opět stavba nové školní budovy vyžádala svou oběť. Jistý Col z Jablůnky, nádeník a ještě mladý člověk, byl zasypán hlínou, která se na něj při kopání svalila a usmrtila jej. Ze strany hřbitova totiž po celou zimu se kope a vyváží hlína, urovnává se půda. Někde se ovšem musí hluboko kopat. Vrch byl zmrzlý, spodek měkký a tu se urval kus a pohřbil jej, ostatní dělníci uskočili, Col však nemohl uskočit, jelikož měl před sebou vůz. Vůz byl také celý pošramocen. (str. 100)

- Dne 17. dubna zemřel ve Vsetíně Jan Bubela, botanik a hudební skladatel, na plicní onemocnění, od něhož předtím marně hledal pomoc v Meraně a Mantově na Riviere. Velkolepý pohřeb se odbýval 19. dubna. (str. 101)

- *Dne 16. [května] povodeň na Dol. Jasence. Průtrž mračen nad Hor. Jasenkou.* Dne pak 16. před polednem se [s]trhl strašný liják s bouřkou a kroupami a trval až do ½ 2 odpol. Nadělal velkých škod na polích, která jsou položena na stráních. Potok Jasenka se tak rozvodnil, že voda podemlela dvě chalupy na Dol. Jasence (zvl. Šolkovu) a u mostu vzala chlěvy Jana Seidla. Voda se hrnula uličkou mezi „Snahou“ a domkem Jana Seidla. Hasiči měli dost práce. Touž dobou i jinde na Mor. a v Čechách byla veliká hrůza. (str. 101)

- Dne 29. a 30. července se konal ve Vsetíně sjezd moravských a slezských lesníků. Účastníků bylo skoro 200, očekávalo se však více, ale ustavičný déšť v těch dnech

jich asi mnoho zdržel doma. Město bylo na jejich počest okrášleno. (str. 102)

- *Stavění věže u kat. kostela.* Na kat. kostele se od zač. května staví věž. Kostel se přiměřeně zvýšil. Ve vnitřku se presbyterium nákladem Felixe Kohna nádherně vydláždí. R. 1890 se kostel vymaluje některými dobrodinci. Plán ke stavbě věže a k opravám kostela zhotovil Otto Zeman, stavitel nové školy, stavbu pak provádí Michal Urbánek, vsetínský stavitel. Věž stojí 5 381 zl. 48 kr., s ostatními opravami v kostele a vedle kostela (kanál) přes 8 tisíc zl. Na věž přijdou 3 nové zvony, které odleje c. k. dvorní zvonář Petr Hilzer v Novém Městě u Vídně. Velký bude vážit 550 kg, prostřední 280 kg a malý 170 kg. Jsou laděny do G dur a budou stát i s dopravou do Vsetína 1700 zl. r. č. 3 staré zvony budou prodány do Hovězí za 270 zl. r. č. – Slavnost u příležitosti dostavění věže a přivezení zvonů se konala dne 15. srpna o pouti. Zvony se poprvé zvonilo. Na věž byla předtím dávána pozlacená báně s křížem. Do báně byla vložena památní listina s některými současnými novinami a knížkami M. Václavka. Věž bude později úplně plechem pokryta. Na letošní rok připadá také 200letá památka darování kostela katolíkům od hrabat Illesháze (= Illesházy). (str. 103)

- *Otevření nové budovy školní.* Dne 1. října byla otevřena slavnostním způsobem budova obecných a měšťanských škol chlapecké a dívčí. V 9 hod. se konaly slavné bohoslužby ve 3 kostelích, o 10 hod. začala slavnost. Ze vzácných hostů se dostavili místodržitelský rada a rytíř J. Januška, c. k. okr. hejtman K. Nazovský a c. k. okr. školdozorce J. Tereba. Stavitel O. Zeman odevzdal klíč od budovy F. Kohnovi, předsedovi stavebního odboru, který dal klíč předsedovi místní školní rady, faráři Aug. Žádníkovi. Po něm promluvil rytíř Januška a okr. hejtman Nazovský. Ten pak konečně podal klíč správci školy M. Václavkovi, který poděkoval za důvěru a slíbil budovu chránit ode vší škody. Za zvuků národní hymny šel otevřít hlavní dveře – pak šli všichni dovnitř. Všichni byli s budovou spokojeni i s jejím zařízením. Budova nese ve výši průčelí nápis zlatými písmeny: „Škola císaře Františka Josefa I.“ – Základní kámen s patřičnými dokumenty se nalézá zvenčí vpravo od vchodu. Uvnitř je 16 tříd s jinými příslušnými místnostmi a byt ředitele o 3 místnostech (pokojích). Budova stála více než 100 tisíc zl. Je třeba poděkovat staviteli Zemanovi, že byla postavena v poměrně krátkém čase a v pravý čas, stejně jako F. Kohnovi, který přinášel velké oběti, aby bylo vše v pravý čas hotovo. Největší zásluhu má obecní zastupitelstvo, které nešetřilo prostředků, aby Vsetín mohl být hrdý na svou školní budovu. (str. 104-105)

ROK 1890

- O nového roku (a částečně již od vánoc) se začala ve Vsetíně vzmáhat zvláštní nemoc, řeč. „influenza“, česky „chřipka“, která se vyznačuje silnou rýmou, kašlem, tělesnou slabostí, mrzutou náladou aj. Trvá 4-8 dní. Lze ji hojit zdržováním se v teple, v posteli, je třeba se chránit nastuzení. Influenza, třebaže byla známá již ve třicátých letech (1833), se mezi lidem nazývá „nová nemoc“. Napřed vypukla v Petrohradě a odtud se rozšířila po celé Evropě. Dostali ji i králové, knížata a vysoce postavené osoby. Někde na ni lidé umírají, protože se po ní dostávají jiné nemoci u člověka, zvláště zánět plic aj. (str. 106)

- Dne 30. března vyhořely dvě stodoly naproti Kohnově továrně; jedna byla Kohnova (v ní se oheň vznítil snad neopatrností dělníků, neboť tam bylo mnoho slámy), druhá byla prázdná Hovadíkova (vulgo Skřivánkova). Ač byl vítr, nicméně hasiči oheň lokalizovali. Bylo to v neděli ve 3 hod. odpoledne.

• *Nepokoje dělnické.* Dne 1. m. května bylo velmi krásně. Na ten den ustanovil mezinárodní sjezd dělnický na loňské výstavě v Paříži [jako] dělnický svátek. Dělníci se měli všude zdržet práce a na svých chlebovárcích vynutit 8hodinovou pracovní dobu a jiné oprávněné i neoprávněné věci. Proto byla ve všech továrních místech na ten den učiněna rozsáhlá opatření proti možným výtržnostem dělnickým. Na Vsetíně byl úplný klid zachován; někde však byly bouře a vojsko zakročilo. Již koncem dubna byly nepokoje dělnické krvavě uduseny v Mor. Ostravě, Bílsku aj. Celkem však dělnictvo zachovalo se slušně a tím jen svým zájmům prospělo (např. v Brně, v Praze i ve Vídni). (str. 107)

• *Volba do zem. sněmu. Karel Bubela.* V pondělí dne 30. června se konala volba do zemského sněmu v Holešově ve skupině měst: Holešov, Vsetín, Val. Meziříčí, Kelč, Bystřice a Zlín. Opět byl zvolen bývalý poslanec p. Karel Bubela 493 hlasy (ze 498). Z některých měst se dostavilo málo voličů, z Bystřice jen 27; největší účast byla ze Vsetína, z Meziříčí a ze Zlína. Pan poslanec objednal z Meziříčí do Holešova zvláštní vlak, takže jsme ráno vyjeli ze Vsetína a k večeru o půl osmé zase byli zpátky. Příjezd do Vsetína a uvítání lidu bylo velmi dojemné a radostné. Dolní město bylo ověšeno prapory. Ve „Snaze“ se pak voliči bavili pozdě do noci. P. Bubela se v minulém období osvědčil jako velmi účinná síla parlamentární, je dobrý[m] řečník[em], dovedným referentem ve finančních výborech a znalcem [ve věcech] národohospodářských. (str. 109)

• *Přednáška Dra Em. Holuba.* (První jeho cesta do Afriky 1872-79, druhá 1883-87). Dne 24. m. srpna v neděli přednášel slavný africký cestovatel Dr. Emil Holub o svých dvou cestách do Afriky k řece Zambesi (= Zambezi) ve Vsetíně ve „Snaze“. Večer o půl 8. hod. přijel vlakem, po 8. hod. začal přednášet a přednášku ukončil po 10. hod. Vybrané obecenstvo naslouchalo jeho líčení s napětím, zvláště když líčil svůj zpáteční velmi namáhavý a nebezpečný pochod ze země Mašukulumbů, jehož se zúčastnila i jeho neohrožená choť, která se jeho druhé výpravy r. 1883-87 vůbec nezúčastnila. Dr. Holub přivezl ze svých výprav mnoho vzácných věcí s sebou (např. jen ze savců 500 kusů) a připravuje se k veliké výstavě k r. 1891 ve vídeňském Prateru, ve velkolepé budově „rotundě“. Zařízení výstavy (přírodovědné, etnografické, průmyslové), preparování těch věcí ho bude stát 120 tisíc zl. K tomu účelu koná ve všech rakouských zemích přednášky, aby si tolik peněz získal. Nemá žádnou podporu od státu, od veřejnosti. Jeho velikým podporovatelem byl a je císař. Ve všech větších moravských městech již přednášel (Meziříčí, Příbor, Hranice, Zlín aj.). Do Vsetína přijel ze kteréhosi městečka u Pešti. Tyto cesty a přednášky jej velice namáhají, jak je možno si domyslet a jak to sám doznal. Ve Vsetíně bylo vybráno vstupné 150 zl. Na podzim a v zimě miní přednášet po Čechách. (str. 110-111)

• *Pokračovací prům. škola.* Dne 1. měs. října byla otevřena při obecných a měšťanských školách pokračovací průmyslová škola. Dne 28. října byla slavnostně zahájena. Do kreslírny se shromáždili zástupci různých korporací, živností, zástupci obce, místní školní rady, učitelé a mistři i s uční svými. Pan Karel Bubela, zemský poslanec, napřed v krátkosti vyložil význam pokračovacích škol, načež prozatímni této školy učitel Jan Buják podal program učení a M. Václavek vřele doporučoval učňům pokračovací školu, prohlásiv ji za veliké dobrodiní města, které jejím založením si získalo novou zásluhu o vsetínské školství. Škola se dělí na přípravnou třídu a dva ročníky. Letos byla otevřena přípravná a I. ročník. Správcem školy je učitel J. Buják, učitelé H. Pittauer, Kl. David, Jan Petrus, J. Kordoš, M. Václavek. Žáků v přípravce je 39, v I. ročníku 61. Jelikož žáků ustavičně přibývalo, byl

v krátkosti I. ročník rozdělen na pobočku. (str. 112)

- *Sen. K. Opočenský vyznamenán zlatým zásl. křížem.* Dne 16. října se konala v kostele helvetského vyznání krásná slavnost. C. k. okr. hejtman p. K. Nazovský v něm odevzdával důst. p. senioru K. Opočenskému zlatý záslužný kříž s korunou, který mu ráčil udělit císař pro jeho zásluhy o evangelickou církev helv. vyz. ve Vsetíně. Slavnosti se zúčastnili všichni členové jubilentovy rodiny, pak hasičské spolky s Thonetovou hudbou, vysloužilci, různé korporace s obecním zastupitelstvem, úřednictvem a učitelstvem vsetínských a venkovských škol. V poledne byl skvělý banket ve „Snaze“, jehož se zúčastnilo ke 100 osob[ám] a který uspořádala ev. církev helv. vyzn. (str. 113)

- Během měsíce prosince prodala „Společnost belgická“ (Société civile de Wsetin à Bruxelles) vsetínské panství továrníkům bratřím Thonetům. Tito převezmou panství od Nového roku (1891). (str. 114)

- Dne 31. prosince bylo po deseti letech nové sčítání lidu. Podle něho je ve Vsetíně: 6057 přítomných osob. 4072 katolíků, 429 ev. A. V., 891 ev. H. V., 158 židů, 2 řeckého vyznání, 5 bez náboženství (!). 5553 Čechů, 256 Němců, 17 Poláků, 231 cizinců. 3000 mužů a 3057 žen. – Dle obcovací řeči udalo: 4810 moravskou, 3 slováckou a 740 českou. Od roku 1880 (4585) přibylo 1472 osob, tedy 32 1/10 %. Domů bylo 655, bytů 1253. (str. 114)

ROK 1891

- Dne 2. března se konaly volby do říšské rady, a to v okresech venkovských Val. Meziříčí, Rožnova, Vsetína, Uh. Brodu, Klobouk, Vizovic, Místku, Mor. Ostravy a Frenštátu. Kandidáty byli: A. Hůlka, notář a zemský poslanec v Meziříčí, Dr. Frant. Srbecký, farář v Blansku, a Ign. Seichert, lékárník v Luhačovicích. Zvítězil J. Seichert; zvítězil o 1 hlas nad Srbeckým, s nímž přišel do užší volby. Seichert měl 242 hlasů a Srbecký 241 hlasů. (str. 116)

- Dne 4. března se konaly volby ve skupině měst: Holešov, Bystřice p. H., Kelč, Zlín, Klobouky, Vyzovice, Meziříčí, Přerov, Kojetín, Hulín, Tovačov. Byli dva kandidáti, jeden strany národní, již dříve osvědčený říšský poslanec za Litovel JUDr. Jan Žáček, advokát v Olomouci, a JUDr. Adolf Stránský, advokát v Brně, majetník „Moravských Listů“, které zastupují zásady a tendence (řádná vystupování proti vládě) tak řeč. strany „mladočeské“ (jak se říká v Čechách) čili „lidové“ (jak se říká na Moravě). Oba kandidáti se představili svým voličům před volbami. Dr. J. Žáček byl zvolen většinou 198 hlasů. (str. 116-117)

Poznámka:

*) O tom, jak se projektovaly a stavěly železniční tratě na Valašsku, velice výmluvně svědčí zápis z *Pamětní knihy obce Valašské Polanky* (kronikář Rainer Pěnička). Je to taková „perlička“ vůči námitkám některých dnešních politiků, kteří si stěžují na neúměrně dlouhé termíny výstavby dálnic u nás. Na str. 17 kronikář zaznamenal toto: „Již v r. 1873 byl proveden projekt hlavní dráhy Opava-Bilnice a také prý se již začalo kopati u Vsetína a Bilnice. Téhož roku však nastal státní bankrot (= krach na vídeňské burze) a projekt byl pohřben. – Státní trať Brno-Vlářský průsmyk byla zadána soukromé společnosti, Společnosti státních drah, a ta již nedovolila stavět

projektované trati z důvodů konkurenčních. Proto byla postavena jen místní trať Hranice-Vsetín. Pak bylo jednáno o prodloužení trati ze Vsetína do [Valašských] Klobouk. Místo ní byla postavena trať Vsetín-Velké Karlovice, jež měla většího přímluvčího továrníka Reicha, majitele skelných hutí ve Vsetíně, Novém Hrozenkově a Velkých Karlovicích. Konečně mělo dojít i ke stavbě trati Vsetín-Klobouky, předloha byla podána říšské radě ve Vídni, ale den před projednáváním vypukla obstrukce a projekt opět na dlouhou řadu let pochován.“ – K tomu dodejme, že trať ze Vsetína do Bylnice byla vybudována teprve v letech 1926-1928 (s propojením do Púchova na Slovensku).

Seznam použitých zkratk:

A. V. (a. v.) – augšpurského vyznání (= luteráni); c. k. – císařsko-královský; Dol. – Dolní; důst. – důstojný; ev. (evan., evangel.) – evangelický; Fr. – František; hod. – hodina (hodin); Hor. – Horní; hr. – hrabě, hraběcí; kat. (katol.) – katolický; kr. – krejcar (krejcarů); H. V. (h. v.) – helvetského vyznání (= kalvinisté); Ign. – Ignác; Jos. – Josef; J. V. (Vel.) – Jeho Veličenstvo; m. – měsíc; Mor. (mor.) – Morava, moravský; odpol. – odpoledne, odpolední; okr. – okresní; p. – pan; Pí (pí) – paní; polic. – policejní; prům. – průmyslový; r. – rok (roku); řed. – ředitel; spol. – společný, společníci; st. – starší; sv. – svatý; svob. – svobodný; t. r. – tohoto roku; Uh. (uher.) – Uherský (uherský); Val. – Valašský (Valašské); vys. – vysoký (vysoké); zákl. – základní; zem. – zemský; zl. – zlatý (zlatých); zl. r. č. – zlatý(ch) rakouského čísla.

Ediční poznámka: Přepis textu kroniky pořídil v letech 1974-1975 R. Janošík.

...

Vsetín v roce 1882

(Podle rukopisných zápisků B. Sovové)

„...Toho roku nebylo na Vsetíně dráhy, vodovodu, světla, nebylo škol ani nemocnice (jen malá nemocnička na Hor[ním] městě), ač každý rok se objevoval střevní tyf. Nebylo ani dostatek staveb[ebních] míst, jelikož Dolní město nebylo k tomu upraveno, kanalisace se neprováděla, ani trotoirů (= chodníky) a sadů se nezřizovalo. Uprostřed Dol[ní] náměstí stály asi 4 dřevěné domky, na Hor[ním] městě bylo tak zvané „Poddomí“, skládající se z několika dřevěných chaloupek. Na obou náměstích bylo množství řeznických a pekařských budek. Proti mlýnu stála neúhledná dřevěná pila se smrdutým odvodným potokem a tak se člověk podíval, všude něco vadilo na rozšíření a upravení ulic a náměstí. Na mnohých místech kupř. na Sychrově, na cestě k hornímu městu, před starou evang[elickou] farou bylo nutno opěrných zdí postavit, aby břehy zahrádek a cest se nesesouvaly. Pitné vody dobré bylo málo, zvláště na Hor[ním] městě. Obyvatelstvo bylo zásobováno vodou z kašny na Hor[ním] městě a ze studně „Vinklérky“ v blízkosti nynější horní školy u Bubelové (= Bubelovy) zahrady, která byla vedle smrdutého potoka, kde se různé odpadky stékaly, byl-li suchý rok, bylo Hor[ní] město bez vody, tato se musela v bečkách dovážet neb z Bečvy na vážkách na ramenou pracně donášeti.

Za zámek byla ještě jedna studna „Táhlá“ s okovem, byla velmi hluboká, voda dobrá, ale bylo jí málo. Vypukl-li požár na Horním městě, byla dodávka vody velmi obtížná a byl tudíž požár vždy velkým nebezpečím pro celé město. Místo, kde stála „Táhlá studna“, je teď označeno cementovou plotnou.

Lid živil se ponejvíce zemědělskou prací; řemesla opouštěl a hrnul se do práce tovární. Tato mu poskytla většího výtěžku, ale nic si z toho nezahospodařil, co týdně vydělal, to většinou se vše utratilo. Vzdělání lidu bylo na velice nízkém stupni a národní uvědomění bylo vcelku nepatrné. Lid málo četl a kromě nábož[enských] knih poskytovalo se mu málo četby vzdělávací. Mnoho z lidí na venkově je slabomyslných, kretenů, hluchoněmých, kteří nejsou vůbec vzděláni schopni; má se za to, že těchto vad duševních je příčinou nemírné pití lihovin rodiči těchto nešťastníků. K tomu se připojuje také vášeň sudictví (= sudičství) lidu pro nepatrné příčiny, jako jest urážka na cti neb rušení držby (meze) a toto zvláště lid valašský ochuzuje.“ (...)

(Jazykově upraveno v souladu s pravidly současného českého jazyka.)